

GGD Fryslân werkt aan het bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van gezondheidsproblemen. Daar geven we informatie en advies over. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van voor de gezondheid schadelijke stoffen zoals dioxines en zoutzuur. Deze stoffen komen vrij bij het recyclen en verbranden van afval door de Reststoffen Energie Centrale (REC) in Harlingen.

De REC

De Reststoffen Energie Centrale (REC) in Harlingen is een verbrandingsoven die afval verbrandt, waarbij elk jaar elektriciteit wordt opgewekt voor **40.000 huishoudens**. De REC is op 29 maart 2011 in bedrijf genomen door Omrin. Veel mensen maken zich zorgen over de gevolgen van de REC voor de gezondheid. GGD Fryslân geeft daar informatie en advies over.

Wie doet wat?

OMRIN

Omrin is de eigenaar van de REC.

FRIESE GEMEENTEN

Alle Friese gemeenten zijn aandeelhouder van de REC.

PROVINCIE FRYSLÂN

De Provincie Frylân verleent de milieuviering aan de REC en controleert of de REC zich daar aan houdt.

GGD FRYSLÂN

GGD Fryslân geeft informatie en advies over de volksgezondheid in relatie tot de REC.

- GGD Fryslân maakt deel uit van de begeleidingsgroep die de gemeente en provincie advies geeft over het onderzoeken van de luchtkwaliteit.
- GGD Fryslân doet zo nodig (op verzoek of op eigen initiatief) metingen:
 - naar dioxines in eieren (2014)
 - naar zoutzuur in de directe omgeving van de REC (2016/2017).
- GGD Fryslân geeft informatie en advies over gezondheid aan burgers en overheden.

Zoutzuur

Zoutzuur (HCl) is in water opgelost waterstofchloride. In de rook die de REC uitstoot zit zoutzuur. Zoutzuur is op zich geen bijzondere stof. Het zit o.a. in maagzuur en in sommige schoonmaakmiddelen. De schadelijkheid hangt af van de concentratie en duur van een contact met zoutzuur.

Af en toe gaat de rookpluim van de REC omlaag. Als je die lucht inademt, kun je daar last van krijgen. Vaak voorkomende klachten zijn tranende ogen, hoest en benauwdheid. Dit zijn tijdelijke klachten die meestal verdwijnen zodra je weer schone lucht inademt.

GGD Fryslân meet in 2016/2017, in opdracht van de gemeente Harlingen, hoeveel zoutzuur er in de lucht rondom de REC aanwezig is.

Ga bij gezondheidsklachten **binnen schuilen** of **ga naar een andere plek** waar minder rook is.

Dioxines

Dioxines zijn stoffen die kunnen ontstaan bij het verbranden van bijvoorbeeld afval, hout en tabak.

Je vindt dioxines **overal** in heel Nederland, in kleine hoeveelheden:

- In de bodem en waterbodem
- In stof in lucht en in huis
- In rook
- In as
- In uitlaatgassen
- In voedsel

Is dat gevaarlijk? Misschien, maar daar zijn nu geen harde aanwijzingen voor. Ook niet als je in de omgeving van de REC woont.

Als je in één keer heel veel dioxine binnenkrijgt, kan dat wel gevaarlijk zijn: maar dan moet er al sprake zijn van bijvoorbeeld moedwillige vergiftiging of de ontploffing van een fabriek. In die situaties komt er miljoenen maal meer dioxine vrij dan de hoeveelheid die je nu binnen krijgt, ook dicht bij de REC.

Zo krijg je minder dioxines binnen

- eet met mate:
 - (half)volle melk, boter, room, kaas, spek, worst, vet vlees, vette vleeswaren, plantaardige olie
 - vette vis, zoals paling, makreel, haring en zalm
 - kippeneieren uit eigen tuin of van een bedrijf met minder dan 200 kippen
 - boerenkool
 - schapenlever
- eet geen paling uit vervuild water
- was groente, fruit, aardappels en andere gewassen uit de moestuin extra goed en gooi het kookwater weg

Hoe krijg je dioxines binnen?

Milieufactoren en gezondheidsrisico's

Deze milieufactoren zorgen voor de meeste gezondheidsrisico's. Van alle milieufactoren zorgt **fijnstof** voor de meeste gezondheidsklachten.

Fijnstof
77,1%

Verkeersgeluid
7,2%

Tabaksrook in de omgeving
6,9%

Radon
4,2%

Dioxines*
2,2%

Lood
2,0%

Ozon
0,3%

Bron: Milieu gerelateerde ziekte last in Nederland, 2004 (Hänninen & Knol, 2011)
*Het risico van dioxines in deze tabel berust op een schatting die uitgaat van de meest ongunstige aanname.